

Emajlirec

Celje - skladišče

D-Per

214/1979

1119791041, PRIL

COBISS

GLASILO DELOVNE SKUPNOSTI EMO CELJE

IZREDNA IZDAJA ŠT. 1 – 30. SEPTEMBER 1979

REFERENDUM

Delavski svet DO je razpisal referendum dne 10. 10. 1979 v vseh TOZD in DSSS. Referendum se bo izvajal v času od 5. ure zjutraj do 17. ure popoldan, kar je odvisno od posameznih TOZD, od njihovega proizvodnega procesa. Pravico glasovanja na referendumu imajo vsi delavci, ki so tega dne v delovnem razmerju za nedoločen ali določen čas.

Po javni razpravi, ki se je začela z 31. 5. 1979 in je osnutek objavljen v Emajlircu št. 9. 31. 5. 1979 so delavski sveti TOZD, DO in DSSS določili predlog spremembe in dopolnitev naslednjih samoupravnih splošnih aktov, o katerih se odloča na referendumu.

1. samoupravnega sporazuma o združevanju delavcev v TOZD

2. statut TOZD

3. samoupravnega sporazuma o združevanju TOZD v DO EMO

4. statuta DO EMO

5. samoupravnega sporazuma o osnovah in merilih za delitev sredstev za OD in skupno porabo

6. pravilnika o osnovah in merilih za delitev sredstev za OD in skupno porabo

Gornji splošni akti so za poslovanje TOZD tako pomembni, da se po zakonu zahteva, da o njih, kakor tudi o njihovih spremembah odločajo delavci z referendumom.

Zakaj je prišlo do sprememb?

Gornji splošni akti so se pripravljali in nekateri od njih so bili sprejeti v letu 1977, nekateri pa januarja leta 1978. Od takrat se je deloma spremenila oziroma dopolnila zakonodaja, posamezna vprašanja iz ZZZ in drugih zakonov so se razčistila v dosedanjih praksi in so bile najdene boljše rešitve, del sprememb pa tudi narekujejo izkušnje iz dosedanjega poslovanja TOZD in DO.

Vsebina sprememb

Samoupravni sporazum o združevanju delavcev v TOZD

V tem SSA se ne naštevajo več dejavnosti TOZD, ker zadostuje, da so našteje v statutu iz enega razloga in se iz tega SSA črtajo

določbe o delavcih s posebnimi pooblastili (čl. 5., 28., 30.).

Statut TOZD

Spremembe so pri formuliranju dejavnosti predmeta poslovanja, ta je sedaj usklajena z nomenklaturo dejavnosti, sama dejavnost pa po svoji vsebini ostane ista (čl. 3., 7.).

Posebna pooblastila in odgovornosti v TOZD ima samo direktor TOZD, kar zadostuje. Praksa je pokazala, da takšnih pooblastil nimajo niti obratovodje niti vodje služb. Zato ti odslej ne bodo podlegali reelekciji (čl. 4.).

Obsežne so spremembe v določbah statuta na področju ljudske obrambe in družbene samozaščite. Opredeljene so pravice in dolžnosti delavcev na področju, zlasti pa še organe, ki delujejo in odločajo na tem področju ter njihove pristojnosti. Posebne naloge imajo:

— delavski svet DO in TOZD, direktor, koordinacijski odbor pri DO, štab civilne zaščite pri DO, odbor za LO in družbeno samozaščito (čl. 124 in 127 c).

Nadaljnja zelo pomembna sprememba je popolnejša ureditev postopka za sprejem SSA. Določa se, kako postopek teče skozi vse faze od pobude za neko spremembo pa do končne odločitve. Pobuda za sprejem splošnega akta je dana širokemu krogu, da jo lahko tudi delavci sami ali preko svojih organov, v javni razpravi pa lahko na oblikovanje SSA ponovno direktno vplivajo (čl. 128 c).

Samoupravni sporazum o združevanju TOZD v DO

O spremembah tega SSA odločajo vse TOZD v EMO, ker zadeva vse. Spremembe se nanašajo:

— na uskladitev dejavnosti TOZD z dejavnostmi po nomenklaturi (čl. 13.);

— na skupne službe, ki se ne vpisujejo v register, nimajo svoje dejavnosti, opravljajo le posle skupnega pomena, in ne sklepajo tega sporazuma (SSZ v DO) (čl. 1, 20, 22);

— na odgovornost vseh TOZD za pokrivanje tiste izgube, ki je posledica izvoza (izvoz je dolgoročna usmeritev in je smotno, da ne podlega trenutnim situacijam), kakor tudi na združevanje deviznih sredstev in pravic in vodenju evidenc o prilivih in odlivih deviz po TOZD (čl. 4, 52, 60).

Statut DO

Spremembe so podobne kot v statutih TOZD.

Nanašajo se na:

— dejavnost (formalno usklajevanje z nomenklaturo (čl. 13);

— pristojnosti IO DO, ki koordinira delo izvršilnih organov TOZD in DO (čl.50.);

— na področju ljudske obrambe in družbene samozaščite. Posebej se urejajo pristojnosti koordinacijskega odbora za LO in družbeno samozaščito in njegova sredstva. Njegova funkcija, ki se razteza na celotno delovno organizacijo, je zaradi usklajenega na tem področju zelo pomembna. Urejajo se vprašanja civilne zaščite in njenih organov v DO (štab civilne zaščite). TOZD so dolžne financirati obrambne priprave in družbeno samozaščito, a kar je tudi logično (čl. 85 in 85 c);

— postopek sprejemanja SSA. Opisan je postopek na ravni DO in je podoben postopku po statutu TOZD. Pomembno je, da IO delovne organizacije izvaja postopek sprejemanja tistih SSA, katerih enotnost je v interesu vseh TOZD in delovnih skupnosti (čl. 86 c).

Samoupravni sporazum o osnovah in merilih za delitev sredstev za OD in skupno porabo

Spremembi se nanašata na dodatek za stalnost, ki se ne valorizira in obstaja na isti višini kot v letu 1978, ter na povečanje zneska, ki se delavcem vrača za pokrivanje stroškov prihoda na delo.

Sprememba predvideva 1 % republiškega povprečja (kar znaša 56 din), a sedaj je delavec moral nositi sam polovico vseh stroškov čl. 21 in 45).

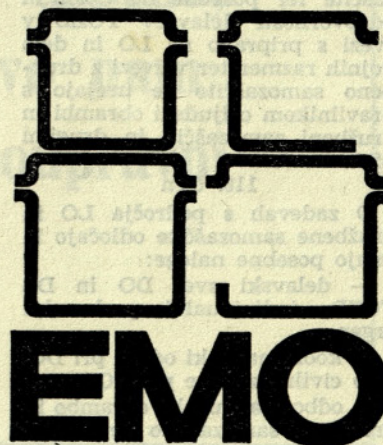
Pravilnik o osnovah in merilih za delitev sredstev za OD in skupno porabo

Gre za spremembe kot pri sporazumu (čl. 55 in 80) pravilnika o delitvi OD) ter, da se iz sistema osebna ocena izpusti kot kriterij za delitev OD, delavčeva aktivnost v organih samoupravljanja in DPO (čl. 32, točka e) določbe, da skupinske akorde določa vodstvo TOZD v sodelovanju s strokovno službo (čl. 4), na kar je imel pripombe družbeni pravobranilec samoupravljanja.

DOSEDANJI POSTOPEK

Pobude za spremembe SSA so bile podane v mesecu maju. O njih so teklo razprave na samoupravnih organih. Predlogi sprememb so bili objavljeni v listu EMAJLIREC dne 31. 5. 1979, ko je bila objavljena javna razprava. Le-ta sprva ni dala nikakršnih pripomb, kasneje pa so le-te začele prihajati, tako so na tej osnovi bili izoblikovani predlogi sprememb na področju LO in družbene samozaščite, vprašanje evidenc s področja ZT dejavnosti, spremembe v delitvi OD in drugo.

Sedanje predloge so dokončno oblikovali DS in jih dajejo v odločanje delavcem na referendumu. Spremembe so takšne, da so sprejemljive za vse delavce in ne bi smelo biti razloga, da na referendumu ne bi bile sprejete. Pomembne pa so še zlasti za ureditev registracije.

Spremembe samoupravnih aktov

Predlog za spremembo oziroma dopolnitev samoupravnih splošnih aktov DO, TOZD in DSSS

Predlaga se, da se vnesejo v samoupravne splošne akte naslednje spremembe oziroma dopolnitve:

V samoupravnem sporazumu o skupnih osnovah in merilih za delitve sredstev za osebne odhodke in sredstev za skupno porabo DO

Čl. 21. Črta se zadnji odstavek in se nadomesti z novim, ki se glasi:

»za leto 1978 izračunani OD na uro iz prejšnjega odstavka ostane v veljavi tudi za naslednje obdobje v isti višini oz. se ne valorizira.«

TOZD in DSSS spremenijo oz. dopolnijo ustrezen člen v svojih pravilnikih. (čl. 45 v pravilniku)

Na koncu prvega odstavka se vstavi vejica in doda: »ki se letno usklajuje z OD na prejšnjem delu.«

TOZD in DSSS dopolnijo ustrezen člen v svojih pravilnikih.

Čl. 30. do 38. V pravilniku DSSS (poglavje »ocenjevanje delovne uspešnosti posameznika«) naj se v celoti črta.

TOZD pa v svojih pravilnikih črtajo ustrezne člene iste vsebine.

Čl. 47. pravilnika in ustrezeni člen SS črta se tretji odstavek.

(skupinske akorde lahko določa vodstvo TOZD, vendar vedno v sodelovanju s strokovno službo).

Predlagamo, da se spremeni in dopolni 45. člen prvi odstavek pravilnika in se naj glasi:

POVRAČILO STROŠKOV ZA PRIHOD NA DELO IN ODHOD Z DELA

Delavcu se povrnejo stroški za prevoz na delo in z dela v višini stroškov javnih prevoznih sredstev na določenih relacijah s tem, da sam krije mesečno najmanj znesek v višini 1% od povprečnega neto OD na zaposlenega v gospodarstvu SRS v 9 mesecih preteklega leta.

Dopolni se še prvi odstavek z dvema novima odstavkoma, ki se naj glasita:

Ti stroški se povrnejo za prevoz od stalnega ali začasnega bivališča delavca do kraja delovne organizacije.

Upravičenost do povračila stroškov ima delavec, če je od delovne organizacije oddaljen več kot 5 km.

Drugi in tretji odstavek samoupravnega sporazuma in pravilnika ostaneta nespremenjena.

Spremembe samoupravnega sporazuma o združevanju delavcev v TOZD in statuta TOZD

XII. POGlavJE SE SPREMENI IN GLASI:

XII. LJUDSKA OBRAMBA IN DRUŽBENA SAMOZAŠČITA

115. člen

Delavci imajo pravico in dolžnost sodelovati v LO in družbeni samozaščiti v vseh nivojih, oblikah in pogojih, določenimi v zakonu, statutu DO, v tem statutu in drugih SSA, ter so odgovorni za kršitve tako določenih obveznosti.

116. člen

Priprave za LO in za delo v vojnih razmerah in družbeno samozaščito izvaja temeljna organizacija po predpisih in po smernicah pristojnih organov.

117. člen

Pravice in dolžnosti TOZD s področja LO in družbene samozaščite ter posebne dolžnosti in odgovornosti delavcev TOZD v zvezi s pripravo na LO in delo vojnih razmer ter v zvezi z družbeno samozaščito se urejajo s pravilnikom o ljudski obrambi in družbeni samozaščiti in drugimi SSA.

118. člen

O zadevah s področja LO in družbene samozaščite odločajo in imajo posebne naloge:

— delavski svet DO in DS TOZD, individualni poslovodni organ,

— koordinacijski odbor pri DO, štab civilne zaščite pri DO,

— odbor za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito ter drugi

organi, ki jih ti ustvarijo v okviru svoje pristojnosti. O svojem delu ter stanju v TOZD na področju LO in družbene samozaščite so dolžni dvakrat letno poročati zborom delavcev.

118. a člen

Pristojnosti DS TOZD na področju LO in družbene samozaščite so zlasti še:

— organizira in izvaja priprave za IO skladno z načrtom LO DO in drugimi ukrepi, ki jih sprejema DS DO,

— zagotavlja izvajanje predpisanih ukrepov pripravnosti v primeru neposredne vojne nevarnosti,

— zagotavlja izvršitev posebnih ukrepov za delo in odpor v primeru vojne,

— skrbi, da delavci TOZD izvršujejo pravice in dolžnosti v zvezi z LO in družbeno samozaščito,

— imenuje odbor za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito, opredeli naloge in obravnava delo,

— ocenjuje varnostne razmere in stanje na področju LO in družbene samozaščite v temeljni organizaciji na podlagi ocen in predlogov odbora,

— določa smernice in stališča za program samozaščitnih aktivnosti in varnostnih ukrepov,

— sprejema sklepe in priporočila drugim organom in organizacijam v združenem delu in v krajevni skupnosti za odpravljanje vzrokov, ki negativno vplivajo na varnostne razmere,

— ustanovi narodno zaščito, splošne enote CZ ter imenuje načelnika oz. vodje splošnih enot CZ,

— obravnava poročilo načelnika oz. vodij enot CZ ter ocenjuje njihovo delo,

— razpravlja in sklepa o dogovorih s krajevnimi skupnostmi in drugimi OZD zaradi ustanovitve in delovanja skupne narodne zaščite ali skupnih splošnih enot CZ.

118. b člen

Temeljne naloge odbora za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito v TOZD so:

— spremlja in ocenjuje varnostne razmere, stanje in uresničevanje družbene samozaščite v TOZD,

— sprejema in dopolnjuje program samozaščitnih aktivnosti in varnostnih ukrepov ter skrbi za izvajanje,

— usmerja in spremlja delovne narodne zaščite in splošnih enot CZ,

— sodeluje s krajevnimi skupnostmi in drugimi OZD z namenom, da se usklajujejo določene dejavnosti družbene samozaščite,

— spremlja, spodbuja in usklajuje dejavnosti ter ukrepe na področju družbene samozaščite,

— skrbi za usposabljanje in varnostno vzgojo delovnih ljudi,

— poroča DS o svojem delu in stanju družbene samozaščite in varnosti,

— predlaga pristojnim organom, da ustrezno ukrepajo na področju varnosti in družbene samozaščite,

— imenuje enega ali več pomočnikov za opravljanje določenih nalog narodne zaščite,

— odloča o oprostitvi delavcev obveznosti pri narodni zaščiti,

— opravlja druge naloge, določene v statutu, SSA ali sklepih DS.

118. c člen

Individualni poslovodni organ — direktor:

— vodi izvajanje organizacije in priprav za LO v TOZD in družbeno samozaščito skladno z odločitvami in ukrepi DS TO in DO,

— organizira izvajanje posebnih ukrepov za delo v primeru vojne,

— vodi izvajanje odločitev delavcev TO za LO in družbeno samozaščito,

— skrbi o obveščanju delavcev, o ukrepih in akcijah, ki se podvzemajo v pripravah za LO in družbeno samozaščito, računajoč o varnosti in zavarovanju tajnosti LO in družbene samozaščite,

— skrbi za razpored delavcev obveznikov za delo in CZ in njihovem spoznavanju z vojnimi nalogami,

— v okviru svoje pristojnosti skrbi za izvajanje ukrepov varnosti in zavarovanje tajnosti LO in družbene samozaščite,

— opravlja nadzor nad izvrševanjem dolžnosti delavcev v zvezi z LO in družbeno samozaščito v okviru svoje splošne pristojnosti podvzema ustrezne ukrepe.

K členu 119: za čl. 119 se doda nov člen 119/a, ki se glasi: »Pobudo za sprejem ali spremembo samoupravnega splošnega akta lahko dajo samoupravni organi, strokovne službe, družbenopolitične organizacije ali delavci.

Pobudo obravnava izvršni odbor in v kolikor ugotovi, da je utemeljena, začne postopek s tem, da zadolži strokovno službo ali posebno komisijo, ki jo imenuje, da pripravi osnutek samoupravnega splošnega akta.

Izvršni odbor obravnava predloženi osnutek in razpiše javno obravnavo, javna obravnava naj traja 15 dni.

Po končani javni obravnavi izvršni odbor izdelava osnutka samoupravnega splošnega akta in ga kot predlog predloži v sprejem DS, ali pa ga predloži DS zaradi določitve predloga, kadar gre za samoupravni splošni akt, ki ga sprejemajo delavci v neposrednem izjavljanjem. V primeru, da javne obravnave IO ni razpisal, jo razpiše DS.

V primeru, kadar gre za samoupravne splošne akte, na katerih enotnosti imajo interes temeljne organizacije in DSSS, postopek sprejemanja splošnih aktov pred odločanjem na DS izvede IO DO.

2. Predlogi sprememb samoupravnih splošnih aktov, določeni pod 1. točko se predložijo delavcem v sprejem z odločanjem na referendumu.

OBRAZLOŽITEV:

Predlagane spremembe narekujejo tekoče potrebe pri poslovanju temeljnih organizacij. V obdobju po sprejemu teh splošnih aktov so se določena vprašanja razčistila in je glede njih svoje izoblikovala tudi praksa po izvajanju zakona o združenem delu.

Spremembe se nanašajo na dejavnost temeljnih organizacij. V tem primeru gre samo za usklajevanje z nomenklaturo dejavnosti in gre torej za formalne spremembe. V zvezi s tem vprašanjem je potrebno spreminjati 5. člene samoupravnih sporazumov o združevanju delavcev v TOZD, 12. člene statutih TOZD.

Druga sprememba se nanaša na ureditev vprašanja delavcev s posebnimi pooblastili in odgovornostmi. To vprašanje se je reševalo v 28., 29. in 30. členu samoupravnega sporazuma o združevanju TOZD. Krog delavcev je bil zastavljen preširoko, kar ne ustreza niti potrebam poslovanja, niti tako širok krog ne predvideva zakonodajca. Zato se krog delavcev s posebnimi pooblastili in odgovornostmi v TOZD zoži le na direktorje TOZD. V tej zvezi se naj vprašanje delavcev rešuje samo v statutih, nov 14. a člen, zadevni členi v samoupravnih sporazumih pa se črtajo.

V statutih TOZD je potrebno še jasneje opredeliti odgovornost TOZD za obveznosti ostalih

(Nadaljevanje na 3. strani)

(Nadaljevanje z 2. strani)
TOZD, kar narekuje sprememba 7. členov.

V dosedanjem delu se je pokazala potreba natančnejše ureditve postopka sprejemanja splošnih aktov iz te zahteve izhaja sprememba k 119. a členu statuta. Dopolniti pa je bilo tudi

vprašanja LO in družbene samozastite in se zato predlagajo spremembe XII. poglavja.

Vsa gornja vprašanja so vprašanja glede katerih se odloča na referendumu, pa so iz tega razloga zbrana skupaj, da bi se o njih odločalo na enem referendumu.

Spremembe samoupravnega sporazuma o združevanju v delovno organizacijo in spremembe statuta delovne organizacije EMO Celje

Delavski svet delovne organizacije EMO Celje je sprejel naslednji

SKLEP

»Sprejemajo se naslednje spremembe samoupravnega sporazuma o združevanju v DO in statuta DO ter predložijo delavcem v odločitev na referendumu:

Samoupravni sporazum o združevanju v delovno organizacijo: — v uvodu se črta besedilo v 13. in 14. vrstici »in delovna skupnost skupnih služb«.

K čl. 1: črta se besedilo v zadnji vrstici:

»delovna skupnost skupnih služb 29. 6. 1973«

K čl. 6: doda se, da pri TOZD tovarna posode vpisana dejavnost razen proizvodnje blaga za širšo porabo in drugih kovinskih izdelkov, zlasti kovinske posode, pomeni stransko dejavnost. Pod točko 11. vpisana dejavnost skupnih služb se črta. Ostale spremembe na DS 11. 1. 1979.

K čl. 11: na koncu se doda izpadlo besedilo: »n. sol. o.«.

K čl. 13: spremembe so že bile objavljene na DS 11. 1. 1979.

K čl. 20: v prvi vrstici se besedilo »naslednje dejavnosti« spremeni in se glasi: »naslednji posli skupnega pomena«.

K čl. 22: čl. 22 se spremeni in se glasi:

»Pri opravljanju poslov skupnega pomena nastopa navzven in sklepa pravne posle delovna organizacija.«

K čl. 52: čl. 52 se spremeni in se glasi:

»V kolikor nima dovolj svojih virov za pokrivanje izgube, se ta lahko pokriva iz virov drugih temeljnih organizacij, če te tako odločijo. Temeljne organizacije morajo pokrivati tisti del izgube, ki je posledica izvajanja izvoznih poslov«.

K čl. 129: izpusti se besedilo: »delovna skupnost skupnih služb«. Podpis tam nima pravnega učinka.

Statut DO: K čl. 8 se spremeni in se glasi kot čl. 13 SSZD.

K čl. 50: Na koncu se doda nova alineja, ki se glasi: »Koordinira delo izvršilnih organov temeljnih organizacij in delovne organizacije«.

K čl. 85: črta se tretji odstavek v čl. 85. Za 85. čl. se dodajo novi členi 85/a, 85/b, 85/c, ki se glasijo:

85/a člen

Delo na področju LO in družbene samozastite v DO koordinira koordinacijski odbor za LO in družbeno samozastito.

Koordinacijski odbor za LO in družbeno samozastito sestavljajo:

— člani DPD (sindikata, ZK, ZB, ZM),

— predsednik DS DO in predsednik SDK DO,

— glavni direktor kot vodja obrambnih priprav in njegov namestnik,

— predsedniki odborov za LO in družbeno samozastito iz TOZD,

— starešina teritorialne obrambe,

— poveljnik štaba CZ in načelnik štaba CZ,

— načelnik narodne zastite DO,

— referent za SLO.

Koordinacijski odbor je pristojen usklajevati v delovni organizaciji vse delo s področij dela odborov za LO in družbeno samozastito v temeljnih organizacijah ter delo s področja civilne zastite in narodne zastite.

KOO usklajuje in zagotavlja interese TOZD na območju varnostnega okoliša, ki je skupnega pomena, a je izven območja DO. 85/b člen

Zaradi varovanja pred določenimi nevarnostmi se v okviru družbene samozastite organizirajo v delovni organizaciji razne specializirane enote civilne zastite, ki opravljajo svoje naloge v celotni delovni organizaciji.

Delo na področju civilne zastite v delovni organizaciji vodi in koordinira štab za civilno zastito. Štab za civilno zastito imenuje in ustanavlja DS delovne organizacije. Štab za civilno zastito ima poveljnika in načelnika in toliko število članov štaba, kot je specializiranih enot CZ.

Štab za CZ je za svoje delo odgovoren delavskemu svetu. Njegovo delo v sistemu LO in družbene samozastite koordinira koordinacijski odbor.

Dislocirane TOZD ustanovljajo svoje enote civilne zastite.

85/c člen

Sredstva za obrambne priprave in društva samozastite zagotavljajo TOZD z združevanjem sredstev na osnovi DO, kakor tudi planiranje in razporejanje sredstev v skladu s tem statutom, SSZ v DO in drugimi samoupravnimi splošnimi akti.

K čl. 86: Doda se nov člen 86/a, ki se glasi:

»Pobudo za sprejem ali spremembo samoupravnega splošnega akta lahko dajo samoupravni organi, TOZD, strokovne službe, družbenopolitične organizacije, delovne skupine ali delavci.

Pobudo obravnava IO. V primeru, da je utemeljena, zadolži strokovno službo ali posebno komisijo, ki jo imenuje, da pripravi osnutek SSA. Pobuda lahko vsebuje že izdelan osnutek SSA o njegovih spremembah.

Izvršni odbor obravnava predloženi osnutek in razpiše javno obravnavo, ki traja najmanj 15 dni.

Po končani javni obravnavi IO sprejme osnutek samoupravnega splošnega akta in ga predloži kot predlog v sprejem DS ali ga predloži DS zaradi določitve predloga, kadar gre za samoupravni splošni akt, ki se sprejema z neposrednim izjavljanjem.

Postopek po tem členu izvaja IO tudi za tiste samoupravne splošne akte, katerih enotnost je v interesu TOZD in DSSS.

Obrazložitev:

Predlagane spremembe narekujejo tekoče potrebe pri poslovanju temeljnih organizacij, DS, kakor tudi DO kot celote. V obdobju po sprejemu teh splošnih aktov so določena vprašanja razčistila in je glede njih svoje izoblikovala tudi praksa po izvajanju zakona o združenem delu.

Spremembe se nanašajo na dejavnost temeljnih organizacij in dejavnost delovne organizacije. V tem primeru gre samo za usklajevanje z nomenklaturo dejavnosti in gre torej za formalne spremembe. V zvezi s tem vprašanjem je potrebno spreminjati člene 6. in 13. samoupravnega sporazuma o združevanju v EMO in člen 8. statuta delovne organizacije.

Druga sprememba se nanaša na ureditev vprašanja delovne skupnosti skupnih služb. Delovna skupnost ne more sklepati SSZ, v DO pa so zaradi tega črtana ustrezna določila v preambuli, v 1. čl. v 6. čl., spremeniti

pa je bilo v zvezi s tem tudi 20. in 22. člen.

V dosedanjem delu se je pokazala potreba natančnejše ureditve postopka sprejemanja splošnih aktov, iz te zahteve izhaja sprememba k členu 186/a statuta delovne organizacije. Dopolniti pa je bilo tudi določila, nanašajoča se na LO in družbeno samozastito.

Na pripombe službe zunanje trgovine se samoupravni sporazum o združevanju v EMO dopolni dodatno kot sledi:

K čl. 41.: doda se nov drugi odstavek, ki se glasi: »TOZD se še zlasti zavezuje združevati svoja devizna sredstva in pravice za plačevanje uvoza blaga in storitev in se o teh pravicah vodijo evidence za celotno delovno organizacijo«.

K čl. 60.: doda se drugi odstavek, ki se glasi:

»O deviznih sredstvih — prillivih, ki jih ustvari posamezna TOZD in o pravicah za plačevanje v devizah in o njihovi porabi, se za vsako TOZD v delovni skupnosti vodijo evidence.«

Obrazložitev:

Gornje spremembe so potrebne zaradi skladnega definiranja obveznosti vodenja evidenc pri opravljanju ZT poslov in združevanja sredstev za ZT poslovanje, kot se zahteva z akti samoupravne interesne skupnosti za ekonomske odnose s tujino.

**Referendum,
dne 10. 10. 1979
naj nam bo vzpodbuda
v prizadevanju,
da dosežemo dobre
gospodarske uspehe,
v zadovoljstvo nam
in naši samoupravni
družbi.**

Odgovornost za opravljanje samoupravnih funkcij

Pogostokrat se v zadnjem času opravičeno postavlja vprašanje odgovornosti in krivde za slabe poslovne rezultate. Vse bolj se iščejo žrtve in ne vzroki za neuspešno poslovanje. Posledice so znane, to je izguba, treba je iskati vzroke. Nedvoumno je, da so poleg mnogih objektivnih vzrokov tudi subjektivni vzroki. Kadarkar razčlenjujemo subjektivne vzroke, moramo po objektivnih kriterijih ugotavljati odgovornost, oziroma krivde, če gre za osebno odgovornost. Vprašati se moramo, ali imamo zgrajen tak sistem, ki bi zagotavljal večjo uspešnost, ali smo dovolj usposobljeni, ali se kot delavci v združenem delu obnašamo dovolj samoupravljaljsko, smo kot samoupravljalci v preteklem letu dovolj skrbno zasledovali poslovno uspešnost naše TOZD, ali smo sproti zahtevali pojasnilo, zakaj drvimo v slabe poslovne rezultate. Verjetno se tega nismo dovolj zavedali ali pa se nismo hoteli tega zavedati. Danes, ko so posledice negativne, se sprašujemo, zakaj slabi poslovni rezultati. Da tudi v letošnjem letu ne bomo prišli v podobno situacijo, zahtevajmo sproti na vsaki seji DS v TOZD, v delovni organizaciji, na samoupravnih delovnih skupinah informacijo o poslovnih uspešnosti za vsak mesec. Zahtevajmo ukrepe, predloge strokovnih delavcev, predvsem pa z vso odgovornostjo sodelujmo v akcijah za uspešnejše poslovanje, ker navsezadnje posledice slabega poslovanja prizadenejo nas vse, brez obzira kdo je in koliko odgovoren za izpad dohodka. Naša vsakdanja bitka mora biti ustvarjanje dohodka in s tem OD. Ni nekoga izven nas, ki bi nam nekaj dal, ustvariti si moramo sami. Prav letos, ko moramo uresničevati zakon o združenem delu, to ne sme biti le formalnost, temveč vsebinsko uresničevanje, to pa pomeni tudi poglobljanje samoupravljanja v naši sredini in odgovornost za opravljanje samoupravljaljskih funkcij.

Zakon o združenem delu v poglavju o odgovornosti za opravljanje samoupravnih funkcij poudarja predvsem dve vrsti odgovornosti — družbenopolitično in materialno. DRUŽBENOPOLITIČNA odgovornost nastaja v zvezi s pooblastili za opravljanje samoupravljaljskih funkcij in ima pravne (sankcije) in nepravne (kritika, odstop) posledice. Res pa je, da lahko tudi nepravna posledica povzroči spremembe v statusu prizadetega. V zvezi s to vrsto odgovornosti ločimo osebno odgovornost članov organov in kolektivno. Naš družbenopolitični sistem poudarja osebno odgovornost, čeprav so prisotne tudi sankcije, ki so kolektivne: odpoklic in razrešitev celotnega organa, razpustitev delavskega sveta in izvršilnega organa in začasna omejitev uresničevanja posameznih samoupravnih pravic delavcev. Družbenopolitična odgovornost posameznega delavca je opredeljena le glede odpoklica ali razrešitve delavca, kot člana oziroma delegata v organih upravljanja, ne pa na odgovornost posameznega delavca, ko z osebnim izjavljanjem doprinaša k odločit-

vi. Predvsem je težišče na odgovornosti predlagatelja odločitev (razmerja med poslovodnimi organi in organi upravljanja — glej člene 513, 514, 519, 568, 569, 520 ZZZD). Razumljivo je, da doletijo posledice tudi posameznega delavca, če je sprejel škodljivo odločitev, pri osebnem dohodku, pa tudi z ukrepi, ki smo jih označili kot kolektivne s področja varovanja samoupravljanja in družbene lastnine (622. člen ZZZD). Družbenopolitična odgovornost posameznih članov je opredeljena z odpoklicem pri organih upravljanja (566/II-IV člen ZZZD) pri izvršilnih in poslovodnih organih pa z razrešitvijo (569/III, 571., 520. člen ZZZD).

RAZREŠITEV IN ODPOKLIC

Organi so lahko razrešeni oziroma odpoklicani tudi kot celota.

V zvezi z družbenopolitično odgovornostjo, ki se uveljavlja znotraj OZD, se pogosto zastavlja vprašanje ali je mogoče uveljaviti odgovornost brez opredeljenih razlogov, po prosti presoji, ali le, če obstajajo vnaprej določeni pogoji. Iz določb 102/1 člena Ustave SFRJ in 556. člena ZZZD izhaja odgovor. Ustava navaja pogoje in način odpoklica, oziroma razrešitev, zakon o združenem delu pa zahteva še opredelitev obveznosti organov, vrste odgovornosti za kršitev obveznosti in postopek za ugotavljanje odgovornosti. Posebej je še to razvidno glede poslovodnih organov (520. čl. ZZZD), kar vse je treba opredeliti v statutih temeljnih organizacij ali samoupravnem sporazumu o združitvi v delovno organizacijo.

Vedno se odgovornost povezuje s problemom nedopustnosti, kar pomeni kršitev: ustave, zakona in samoupravnih splošnih aktov: načela družbene in ekonomske smotrnosti; načela varovanja družbenega interesa; kršitev samoupravne socialistične morale, dobrih poslovdnih običajev, resnosti in poštenja. Nedopustnost ima lahko materialne posledice (škoda, nedoseganje pričakovanih rezultatov) lahko pa tudi nematerialne narave — kršitev pravice samoupravljanja — birokratska samovolja, tehnokratska uzurpacija in privilegije. Temeljna načela ustave SFRJ — II: napotilo za presojo skaljenih samoupravnih odnosov je tudi v določbi 619. člena ZZZD o oškodovanju družbenih interesov pa v določbi 620. člena. Nedopustno ravnanje bi bilo potrebno v samoupravnih splošnih aktih dopolniti in vključiti določbe 619. in 620. člena ZZZD: opredelitev vseh takih ravnanj kot osnovo za uveljavljanje družbenopolitične pa tudi v določenih delih materialne odgovornosti. Problem nedopustnosti se nujno povezuje s temeljno predpostavko krivde, kar je osebni odnos prizadetega do posledice. Ustava SFRJ v 108. členu, ZZZD pa v 566. členu zahteva od nosilcev samoupravnih funkcij VESTNO izvrševanje. Vestnost se tudi na področju samoupravljanja povezuje s pojmom povprečne skrbnosti vsakega delavca — samoupravljalca, saj bi drugačno stališče pomenilo, da je samoupravljanje prepuščeno le delavcem z večjimi sposobnostmi. V

področju povprečne vestnosti pri upravljanju bi lahko šteli, da so upravljalci dolžni upoštevati vse okoliščine, ki vplivajo na odločitve (zahteva po obrazložitvi predloga z vsemi posledicami); upoštevanje volje večine; zahteva po presoji gradiva po strokovnjakih in podobno.

Z vestnostjo se povezuje tudi vprašanje strokovnosti, zato je razumljivo, da pri strokovnjakih za določena vprašanja pričakujemo večjo skrbnost. Iz določb 572. člena ZZZD izhaja odgovornost članov izvršilnega organa poslovodnih organov, kjer je ta odvisna od njihovega vpliva na sprejete ali izvršene sklepe, pri čemer ne gre le za »vestnost« temveč tudi za strokovnost, kar tudi ponuja zaključek o tem, da bo delavski svet imenoval v izvršilne organe sposobnejše delavce, ker bo od njih pričakoval in zahteval tudi večjo odgovornost, kakor pri »povprečnem samoupravljalcu«.

Ustava SFRJ in Zakon o združenem delu obravnavata nekatere posebne oblike krivdnega ravnanja; če svet sprejme odločitve izven meja svojih pooblastil kljub opozorilu različnih organov (568. člen ZZZD); izvršilni in poslovodni organi so materialno odgovorni za škodo, ki je nastala s sklepom sprejetim na njihov predlog, če so pri dajanju predloga prikrili dejstva ali ZAVESTNO dali neresnična obvestila delavskemu svetu ali delavcem (570. in 571. člen ZZZD).

Problem odgovornosti se povezuje z določanjem, vendar samo dejstvo ali je delavec glasoval »ZA« ali »PROTI«, ali se seje ni udeležil (morda namenoma, da se izogne odločanju), ali pa je razpravljal drugače, kot je glasoval in podobno s tem povezano odgovornostjo. Najbrž tudi ni mogoče postaviti vnaprejšnjih pravil, ki bi bila povsem točno določena, ampak bo treba v vsakem primeru raziskati vse okoliščine in ugotavljati njegov osebni odnos do sklepa in s tem do nedopustne odločitve oziroma posledice.

Zakon o združenem delu narekuje izdelavo postopkov za ugotavljanje odgovornosti. Tako bo treba določiti, kdo lahko sproži postopek za odpoklic ali razrešitev (zbor delavcev, samoupravna delavska kontrola, sindikat, delavski svet za organe, ki jih je imenoval, očitno tudi skupščina občine in družbeni pravobranilec samoupravljanja). Pobudnik bo moral svoj predlog utemeljiti z navajanjem nedopustnega ravnanja. Prizadetemu bo treba omogočiti, da zavzame stališče do očitkov (da pojasni samoupravnemu organu, ki mu je odgovoren). Tisti organ, ki je za to pristojen odločati, bo tedaj zavzel stališče, da se na primer član ali celotni izvršni organ razreši; da se začne postopek za odpoklic.

Nedopustnost vključuje tudi nespoštovanje pravil delegatskega sistema v organizaciji združenega dela. Pravila ravnanja za delegata TOZD so opredeljena v 474. in 475. členu ZZZD; za delegata v delavskem svetu delovne organizacije in sestavljene OZD pa v 477. in 478., 480. ter 481. čle-

nu ZZZD, kar vse ima lahko za posledico odpoklic kakor ga opredeljuje določba 567. člena ZZZD. Odgovornost izvršilnih organov nasproti delavskemu svetu je opredeljena v 569. členu ZZZD.

Zakon o združenem delu morajo kot posledico odgovornosti odpoklica oziroma razrešitev, ker gre za družbenopolitične sankcije in ovire, da bi te v samoupravnih splošnih aktih ne stopnjevali, tako bi na primer delegatu in podobno izrekli javno grajo, opomin, ter bi skrajna sankcija (odpoklic) prišla v poštev pri hujših kršitvah ali ponavljanju kršitev. Poudariti moramo, da se uveljavlja materialna odgovornost tudi v obravnavanem poglavju ZZZD. Iz tega poglavja razberemo, da ZZZD izrecno poudarja materialno odgovornost le za člane izvršilnih in poslovodnih organov; ter se te odločbe navezujejo na 572. člen ZZZD, ki poudarja odvisnost za odgovornost njihovega vpliva na sprejete ali izvršene sklepe.

Ustava SFRJ v 108. členu določa, da so člani delavskega sveta OZD osebno in materialno odgovorni za sklepe, ki so kljub opozorilu pristojnega organa sprejeli mimo svojih pooblastil. Te določbe ZZZD o materialni odgovornosti ni povzel, pač pa je za takšne primere naložil poslovdnemu organu, da zadrži izvršitev sklepa in začne postopek pred sodiščem združenega dela.

Jasno je, da je nedopustnost in odgovornost zelo težko ugotavljati, če predlagane odločitve samoupravnim organom niso podane v pisni obliki s podpisom odgovorne osebe, kar se pogosto dogaja posebej na DS TOZD. Zato je nujno, da delavski sveti odklonijo obravnavo in odločanje zlasti za važnejše odločitve, ki so povezane z materialno odgovornostjo, če te niso podane v pisni obliki. Uveljaviti je treba pravila, da noben predlog organom upravljanja ne more biti nepodpisan, kajti sicer se ne da uveljaviti odgovornost predlagateljev.

S tem prispevkom sem želel opozoriti le nekaj določil zakona o združenem delu v zvezi z odgovornostjo in s tem usposobiti samoupravljalce na vseh nivojih odločanja, kaj je nujno storiti, če hočemo v bodoče jasnejše določiti oziroma ugotavljati odgovornost oziroma ugotavljati nedopustno ravnanje strokovnih delavcev kot posameznih organov upravljanja.

Sekretar samoupravnih organov
Stevo Pratkanar

Emailirec

Casopis izhaja dvakrat mesečno kot glasilo delovne skupnosti EMO - Celje in ga prejemaajo člani te delovne skupnosti brezplačno. Ureja ga uredniški odbor.

Glavni in odgovorni urednik: Emil Ječič. Naslov uredništva Celje, Mariborska 86, telefon 23-921, interna 238. Po mnenju Republiškega sekretariata za prosveto in kulturo Ljubljana, je časopis oprošten plačevanja davka od prometa proizvodov (št. 421-1/72 z dne 22. 5. 1973). Tisk in klišej AERO Celje